

Anakonda velká

Green anaconda

Přírodovědecké muzeum, inv. č. P6V-4903

Vzrostlá samice anakondy velké (*Eunectes murinus*), měřící 5,5 m, byla dominantou zoologické expozice Národního muzea už od první čtvrtiny 20. století. Anakonda velká je bezesporu nejmohutnější had světa. Dodnes se objevují zprávy o nálezích gigantických jedinců přesahujících délkou 15 m. Tyto informace ale zatím musíme považovat jen za legendy. Jako věrohodný rekord bývá uváděna anakonda ulovená v Kolumbii, která údajně dosahovala 11,44 m. Nebyla však změřena odborníkem ani nikterak doložena. Žádný zoolog dodnes anakundu dlouhou přes 10 m neviděl. Nelze však vyloučit, že v pralesích Jižní Ameriky žijí jedinci, kteří oněch mytických 10 m délky přesahují. Obřích rozměrů dorůstají v případě anakondy velké jen samice, běžně kolem 6 m. Samci jsou menší, jen vzácně překročí délku 3 m.

Národnímu muzeu tuto anakundu velkou daroval c. k. rakouský konsul v Paranáu J. Potůček v roce 1913. Hada preparoval J. Štof, který práci dokončil 30. 6. 1916. Přesná lokalita, ze které daný jedinec pochází, je však nejasná. Uvedený údaj „Paraná, Jižní Amerika“ je příliš vágní a neodpovídá přesně areálu rozšíření druhu, jímž je povodí Amazonky a Orinoka.

-jim-

Natural History Museum, inv. no. P6V-4903

The adult female of the green anaconda (*Eunectes murinus*), measuring 5.5 m, has been the prominent specimen of the zoological exposition of the National Museum since the first quarter of the 20th century. The green anaconda is undoubtedly the world's largest snake. To this day, numerous accounts of this giant snake have been reported, with some specimens apparently measuring over 15 m. However, such information cannot be confirmed, due to the lack of evidence. The anaconda caught in Colombia, reportedly reaching 11.44 m, is stated as a credible record. However, its size has again not been documented by an expert. No zoologist has ever seen a 10-metre-long anaconda. However, the existence of such species in the rainforests of South America cannot be ruled out. It is the females that reach giant sizes, around six metres. The males are smaller, rarely exceeding three metres in length.

The Austro-Hungarian Consul in Paraná, J. Potůček, donated the green anaconda to the National Museum in 1913. The taxidermy was performed by J. Štof and was completed on 30 June 1916. The exact origin of this specimen remains unclear. The provided information 'Paraná, South America' is vague and does not correspond exactly to the area of distribution of the species, which primarily resides in the rainforests of the Amazon and Orinoco basins.

-jim-

Anthaxia hungarica (unikátní gynandromorfní exemplář)

Anthaxia hungarica (unique gynandromorphic specimen)

Přírodovědecké muzeum, inv. č. P5/COL/99999

Termínem gynandromorf se označuje jedinec, který vykazuje znaky obou pohlaví. Slovo gynandromorf je odvozeno z řeckých slov *gyne* (žena) a *andro* (muž). Tento jev se nejčastěji vyskytuje u hmyzu či korýšů, ale zaznamenán byl i u ptáků. Dochází k němu během raného vývoje zárodku, kdy jedna buňka během dělení rozdělí zdvojené sady pohlavních chromozomů nerovnoměrně: jedna dceřiná buňka si ponechá pouze jeden a druhá tři, čímž následně dávají vzniknout buňkám, které utvářejí samčí i samičí tkáň. Četnost jevu se u různých skupin živočichů liší, obecně se pohybuje mezi 1 : 7000–1 : 20 000.

Kravec *Anthaxia hungarica* má výrazný pohlavní dimorfismus. Samci jsou jiskřivě zelení a mají mohutná zadní stehna, zatímco samice jsou modré s červenými stranami štítu a zadní stehna jsou štíhlá. Exemplář z našich sbírek vykazuje výrazný bilaterální gynandromorfismus, levá polovina těla nese samčí znaky a pravá samičí. Samčí znaky lehce převažují a jedinec má vyvinuté samčí genitálie. Jedná se o naprosto unikátní exemplář, který byl vyobrazen prof. Janem Obenbergerem v prvním dílu jeho encyklopedického zpracování hmyzu nazvaném *Entomologie*.

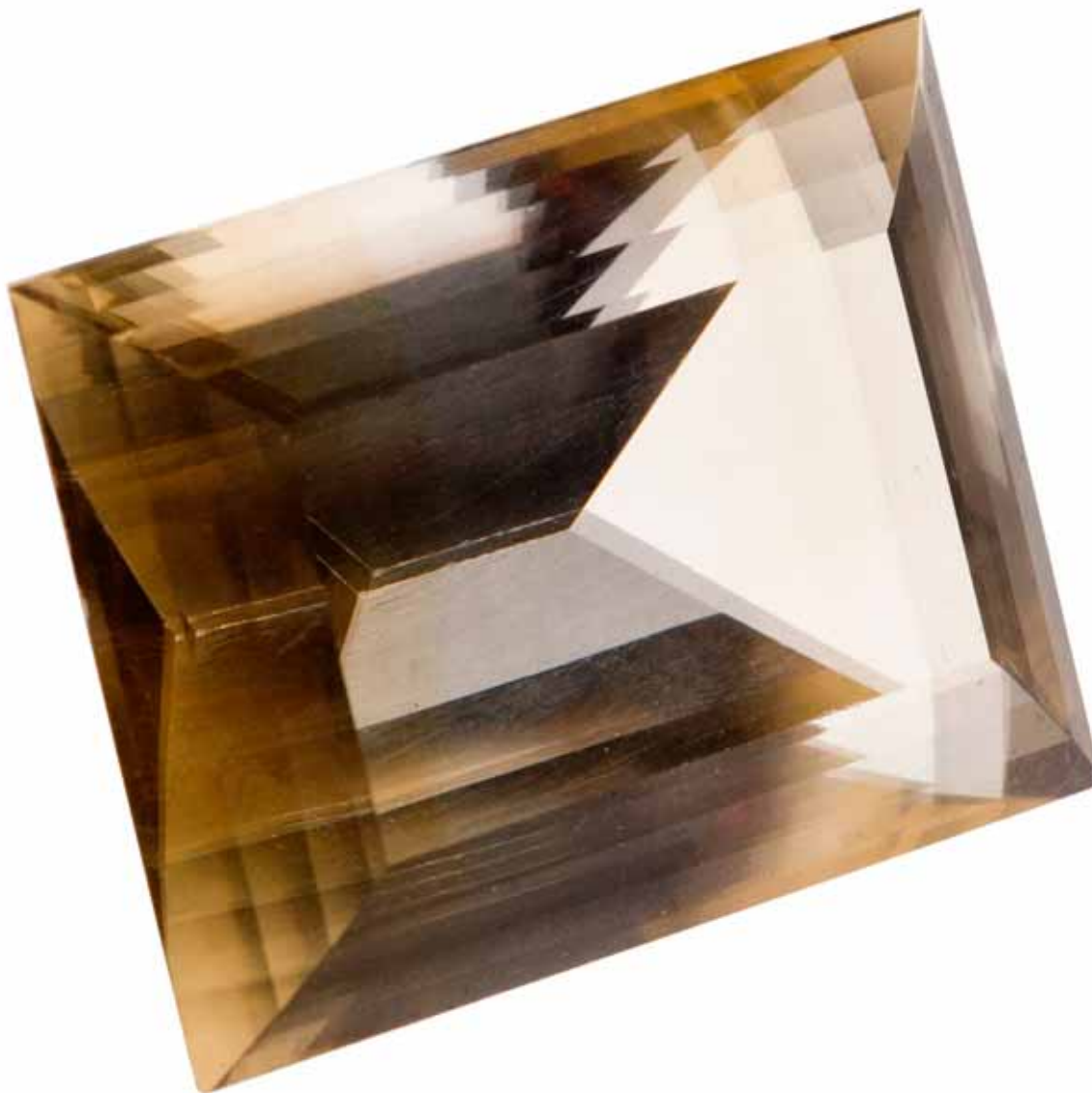
Natural History Museum, inv. no. P5/COL/99999

Gynandromorph refers to an individual having both male and female characteristics. The term *gynandromorphy* is derived from Greek *gyne* (female) and *andro* (male). *Gynandromorphism* is most common in insects and crustaceans, but it has also been observed in birds. The cause of this phenomenon is typically an event in mitosis during early development when one of the dividing cells divides duplicate sets of sex chromosomes unequally. This leads to one of the daughter cells retaining only one chromosome and the other retaining three, which consequently gives rise to cells that form male and female tissues. The frequency of the phenomenon differs in various animal species, generally ranging from 1:7,000–1:20,000.

The jewel beetle *Anthaxia hungarica* is an insect with pronounced sexual dimorphism. The males are sparkly green with broadened hind thighs, whilst the females are blue with red sides of the shield and slender hind thighs. The specimen from our collections shows a distinctive bilateral gynandromorphism: the left half of the body shows male characteristics, whereas the right side has female traits. The male characteristics slightly predominate and the individual has developed male genitalia. This absolutely unique specimen was also depicted by Jan Obenberger in the first volume of his *Entomology*, the encyclopaedic study on insects.

Aragonit z Hořence

Aragonite from Hořenec

Přírodovědecké muzeum, inv. č. PID 4812

Uhlíčan vápenatý se v přírodě vyskytuje ve dvojí formě – jako trigonální kalcit nebo romboický aragonit. Od 19. století byl velmi oblíbeným dekoračním kamenem béžový až hnědavý proužkovaný a neprůhledný, z horkých pramenů i recentně vznikající aragonit – vřídlovec nebo pizolitický hrachovec. Vyráběly se z něho leštěné psací soupravy, vázičky, dózy, popelníky a mnoho dalších forem ozdobných předmětů, které si jako suvenýry přiváželi lázeňští hosté např. z Karlových Varů. V Čechách však existuje lokalita Hořenec u Bíliny, ze které pocházejí světle vínově nažloutlé a často dokonale průhledné a zcela čisté krystaly aragonitu, vyskytující se v dutinách tamních vulkanických hornin. Poprvé byly řádkově vybroušeny v 60. letech 20. století v USA jako sbírkové, nikoliv šperkové kameny, protože tvrdost aragonitu je pouze 3,5–4,5 podle Mohsovy stupnice. Jsou tak považovány za raritu mezi drahými kameny. Ve sbírce broušených drahých kamenů v Národním muzeu je obsaženo několik těchto unikátních brusů, mezi jinými také obdélný stupňovec (typ brusů) o rozměrech 27,3 × 21 mm a hmotnosti 70 karátů (14 g).

-bur-

Natural History Museum, inv. no. PID 4812

Calcium carbonate is a naturally occurring substance found in two forms: either trigonal calcite or orthorhombic aragonite. A popular variety of aragonite, vřídlovec ('spring stone'), or pizolitic hrachovec, formed by precipitation from hot mineral springs, was a popular ornamental stone especially in the 19th century. The beige or brown in colour, opaque or sometimes striped stone was used for the production of many souvenirs, such as polished writing sets, vases, boxes and ashtrays often purchased by guests of spa towns, such as Karlovy Vary. In the locality of Hořenec near Bilina in Bohemia, light burgundy yellow and often perfectly transparent and completely pure crystals of aragonite, occurring in the cavities of the volcanic rocks, can be found. For the first time, aragonite minerals were faceted in the 1960s in the USA for collection purposes. The reason for this is that aragonite is very soft and brittle, with a Mohs hardness of 3.5–4.5, making it unsuitable as a gemstone for jewellery. Aragonite crystals are therefore considered a rarity among precious gemstones. The collection of cut gemstones of the National Museum contains several of these unique faceted cuts, including a 27.3 × 21 mm step cut (baguette cut) aragonite weighing 70 carats (14 g).

-bur-

Arapaima obrovská

Giant arapaima

Přírodovědecké muzeum, inv. č. P6V 5084

Arapaima obrovská (*Arapaima gigas*) je jednou z největších sladkovodních ryb na světě. Obvykle dorůstá délky okolo dvou metrů, největší dospělí jedinci ale dosahují velikosti i přes tři metry. Vážit mohou až okolo 200 kg. Tato ryba obývá povodí Amazonky v Jižní Americe. V důsledku intenzivního rybolovu se však dnes větší jedinci najdou spíše vzácně. Zajímavostí arapaimy je její přizpůsobení k přijímání vzdušného kyslíku. Nemá-li možnost vyplout k hladině pro vzduch, může se udusit.

Tento exemplář pochází z blíže neurčeného místa řeky Amazonky. V roce 1900 jej Národnímu muzeu daroval významný český mecenáš a farmakolog Bohuslav Jirůš (1841–1901), který ho zakoupil v Londýně. Více než jedno století byla arapaima obrovská vystavena v zoologické expozici. V roce 2015 byl tento sbírkový předmět restaurován.

-rš-

Natural History Museum, inv. no. P6V 5084

The giant arapaima (*Arapaima gigas*) is one of the largest freshwater fish in the world. It usually grows about two metres in length, though the largest adults can reach a size of over three metres and a weight of up to 200 kilograms. This fish occurs in the basin of the Amazon River in South America. However, as a result of intensive fishing, larger individuals are rarely found today. Interestingly, the species is an obligate air-breather and needs to come to the surface regularly to gulp air.

This specimen originates from a non-specified location on the Amazon River. In 1900, it was donated to the National Museum by the significant Czech benefactor and pharmacologist, Bohuslav Jirůš (1841–1901), who purchased it in London. For more than a century, the giant arapaima was exhibited in the zoological exposition. In 2015, this collection item was restored.

-rš-

Asrael, symfonie Josefa Suka

Asrael, symphony by Josef Suk

České muzeum hudby, inv. č. S 184/727

Symfonie Asrael od Josefa Suka (1874–1935) s podtitulem „Vznešené památce Dvořákové a Otilčině“ vznikla v letech 1905–1906. Zpočátku byla odezvou na úmrtí Sukova učitele a tchána Antonína Dvořáka, rozpracovanou skladbu pak umocnila 5. července 1905 další událost: smrt Sukovy ženy Otilie. „Tímto truchlivým obratem nastal definitivní obrat v mém tvoření, a tak povstala symfonie nesoucí jméno anděla smrti Asraela,“ napsal později Josef Suk. Premiéru symfonie dirigoval 3. února 1907 v pražském Národním divadle Karel Kovařovic. Rukopisná partitura je nejen jedinečným dokladem Sukova kompozičního mistrovství, ale i nepostradatelným pramenem pro další edice díla, které budou i v budoucnu vždy vycházet právě z tohoto skladatelova rukopisu. České muzeum hudby získalo autograf v roce 1983. Více než sto let starý rukopis byl v roce 2013 restaurován, aby se dobře zachoval pro další generace.

Czech Museum of Music, inv. no. S 184/727

The Asrael Symphony subtitled 'In noble memory of Dvořák and Otilka', was composed by Josef Suk (1874–1935) in 1905–1906. Initially, Suk began to write his symphony in direct response to the death of his teacher and father-in-law, Antonín Dvořák. However, soon after, on 5 July 1905, Suk's wife Otilie also died. 'This sad turn of events,' wrote the composer, 'also marked a turning point in my creative work and thus the symphony, bearing the name of the Angel of Death, Asrael, was conceived.' The symphony was premiered on 3 February 1907 at the National Theatre in Prague and was conducted by Karel Kovařovic. The autograph is not only unique evidence of Suk's compositional mastery, but also an indispensable source for further editions of the composition, which will always be based on this composer's manuscript. The Czech Museum of Music acquired the autograph in 1983. The score, which is over 100 years old, was restored in 2013 in order to be well preserved for future generations.